

## SEXAT I DATACIO DE NO PASSERIFORMES

Amb aquesta nova secció encetem una sèrie de traduccions del Ringer's Bulletin de la BTO que indiquen la metodologia i característiques del sexat i la datació d'unes quantes espècies no passeriformes, i que, per tant, no estan incloses a l'Svensson, amb el consegüent problema que representa per a l'anellador quan en captura algun individu.

Algunes de les espècies aquí tractades fins i tot es capturen amb freqüència a Catalunya i, malauradament, romanen sense sexar ni datar en la majoria dels casos. A més del coneixement que ens puguin aportar les troballes dels nostres col·legues britànics de la BTO, seria interessant que això servís d'estímul per tal que els anelladors del GCA paressin més atenció a les característiques de plomatge d'aquests i altres ocells per tal de trobar nosaltres mateixos característiques de sexat i datació que, sens dubte, poden ser de gran interès.

### PUPUT (*Upupa epops*)

Sexat: Masc. Pit rosa vinós. Ala 142-157 (mitjana 148) mm. Bec 45-55 (mitjana 47,3) mm.

Fem. Pit més amarronat que el Masc. . Ala 136-148 mm. (mitjana 140). Béc 31-53 mm. (mitjana 422).

### Tardor/hivern

3J: Plomatge generalment de textura suau. Pit rosa amarronat sense el to vinós de l'adult.

3/5: Un cop finalitzada la muda, s'assemblen molt als adults. Tanmateix, la forma de la 9a primària (la 2a més externa) és d'utilitat. El color de les primàries és també més marró que el de les dels adults, recent mudades i de color negre. Les primàries no mudades dels adults també tenen un aspecte més marró, però mostren un desgast notable (mentre que les dels joves seran relativament noves).

4/6: La forma de les primàries i el color general de les plomes permeten datar bé els adults.

### Primavera/estiu

5: La forma de les primàries pot ser d'utilitat, depenent del desgast i de si ja han mudat. Hi ha individus que són totalment impossibles de datar.

4: A causa de les diferències cronològiques de la muda de les rèmiges, la forma de les primàries no es pot utilitzar per a separar els 6 dels 4.

### Muda

3J: Muda corporal poc després de l'envol. Alguns (no tots) muden també la cua. La muda de les ales i cua (excepte com hem dit més amunt) té lloc al 2n any calendari, en el mateix moment que els adults.

4/6: Els adults de les poblacions migradores muden les plomes de vol més tard que els residents i normalment ho fan a les localitats d'hivernada (gener-febrer). Les poblacions residents muden l'ala i la cua a l'agost-setembre.

**Bibliografia:** Ginn & Melville (1983).BTO Guide 19.

**Per Kevin Baker**

**TUDO** (Columba palumbus)Muda

Hom pot trobar individus en muda activa o suspesa en qualsevol mes de l'any. Cal tenir sòlids coneixements generals de muda per datar correctament aquesta espècie. Cal recordar sempre que l'època de cria d'aquesta espècie és molt llarga.

3/5: La muda postjuvenil completa comença unes 6 setmanes després de l'envol. Gairebé tots els individus arreten la muda el nov. o des., tornant-la a iniciar el març o l'abril. aprox. el 5% encara muden activament el gener-febrer. L'estatge d'arrest depèn de la data de l'envol. Els individus de primeres postes la poden acabar sense arretar-la. Altres (5-10%), probablement de postes tardanes, poden no començar la muda postjuv. fins després de la primavera. Quan torna a començar la muda de les primàries s'inicia per dos punts; la ploma següent en seqüència des del punt d'arrest, seguida poc després per la primària més interna. Tots dos centres de muda progressen a raó d'unes 4 setmanes per ploma. Un cop finalitza la muda juvenívola (entre juny-oct, segons l'estatge assolit abans d'arretar-la) generalment és impossible distingir entre la muda d'adult i la de 1er estiu.

Adult La muda de les primàries comença de mitjans d'abril a mitjans de maig. Alguns l'acaben a mitjan novembre aprox. la meitat a finals d'any. Els altres l'arreten amb 1 o 2 primàries sense mudar (tornant-la a començar el març o l'abril) o l'acaben lentament a finals de gener.

Tardor/hivern

3J: Primàries i cobertores mitjanes i menors amb taques a la punta de color ant.

1H(3/5): Plomes marrons/ant a les cobertores menors. Només un estatge de muda de les primàries.

2T/H: Només és possible per a uns quants. Muda juvenil no finalitzada (2 o més primàries mudant, separades per altres totalment desenvolupades; mireu totes dues ales) i/o puntes ant a les cobertores menors més externes (l'última normalment en posició distal respecte l'articulació carpiana).

**Adult:** Cobertores primàries de color gris pissarra fosc uniforme. Cobertores menors de gris cendra o marró gris, sense taques ant.

### Primavera/estiu

1E(5): Primària més externa i cobertores menors amb taques ant a la punta. Dues o més primàries mudant (com el de 2T/H).

**Adult (6):** Com a la tardor/hivern. Aneu amb cura a no confondre els adults que acaben la muda de les primàries més externes del març al juny (sense puntes ant) amb els 1E.

**Bibliografia:** R.K. Murton, N.J. Westwood & A.J. Isaacson (1974). Ibis 116: 52-73. Dades no publicades de M. Boddy i comentaris personals d'H.J. Westwood.

## **TORTORA** (Streptopelia turtur)

### Sexat

Només adults: Masc. casquet gris marró. Sense vores marrons a les plomes; pit rosa salmó.

Fem. casquet gris marró amb vores que van de gris a maró sorrenc; pit rosat amb vora terminal ant.

### Tardor

3J: Cobertores menors i mitjanes gris o rogenç amb vores terminals blanques. Punes de les primàries rogenques.

1H(3): El dors i les cobertores alars haurien de tenir algunes plomes juvenils velles, fàcilment distingibles de les noves (del tipus adult) per les puntes gastades de color blanc brut.

**Adult(4):** Pit i gola amb tonalitat rosa. Cobertores alars menors i mitjanes amb centre negre a les vores rogenques, sense blanc a la punta.

**Muda:** Els joves comencen la muda corporal el juliol i gairebé l'han acabada l'octubre. La muda de l'ala i de la cua comença el set. i, com als adults s'arresta fins que arriben els quaters d'hivernada d'Àfrica. Els adults comencen la muda del cos el juliol i la muda de les rêmiges l'ag., arrestant-la poc abans de la migració.

Els anelladors que capturin tórtors en una certa quantitat, en especial els que en recapturen sovint, seria interessant que miresin les petites plomes de la part distal de l'ala immediatament damunt les cobertores primàries. A la primavera i estiu alguns individus hi mostren algunes plomes marrons "velles" i possiblement són de 1E (edat 5), ja que aquestes plomes deuen ser totes grises als adults (edat 6). Si us plau, comuniquen els vostres resultats.

**Bibliografia:** E. Stressemann (1967). Inheritance and adaptation in moult. Proc. Int. Orn. Congr. 14; 75-80.

### **CUCUT (Cuculus canorus)**

#### **Sexat**

**Mascles:** 1E i adult clatell, mentó i gola gris pissarra que s'extén cap a baix. La línia de demarcació del gris amb el barret està ben definida.

**Femelles:** 1E i adult: clatell gris pissarra amb unes taques rogenques molt febles que es veuen més al costat del clatell. Banda rogenca també prominent entre el gris del pit i el barrat.

Tardor

3J: El disseny del plomatge i la coloració varien considerablement en alguns individus de parts superiors castanyes molt barrades a gris pissarra gairebé uniforme. Els individus de color castany lleonat presenten parts superiors molt barrades amb algunes plomes amb vores blanc crema. Els individus grisos tenen parts superiors amb vores de color blanc pur. Les secundàries i les cobtores majors estan barrades o tacades de castany. Tots tenen, generalment, algunes plomes blanques al front o a la part posterior del casquet.

Adult (4/6): Parts superiors gris pissarra uniforme. Datació com a primavera/estiu.

Primavera/estiu

1E(5): Sovint retenen algunes secundàries juvenils barrades i cobtores majors o mitjanes menors. Normalment, s'observen una o dues secundàries retingudes, però poden arribar a cinc. En els joves menys conspicus, aquestes secundàries es poden passar no veure clarament. Les cobtores mudades sovint tenen punts lleonats poc definits a les vores de les plomes (més marcats a les femelles que als mascles).

Adult (6): Alguns individus poden tennir secundàries de dos grups d'edat, distingibles pel desgast, que es poden datar com a 6.

Desc.(4): Individus amb secundàries dela mateixa edat.

Muda

3J: La muda de les plomes del cos comença prop després de deixar el niu. La muda de les ales i la cua té lloc durant i després de la migració, encara que alguns individus comencen abans de migrar. Les primàries es muden irregularment, mentre que les secundàries ho fan des dels extrems intern i extern, suspenent-se sovint abans de finalitzar. Les ales, com a parell, no sempre muden sincrònicament, per la qual cosa s'haurien d'examinar totes dues ales per a la datació. La muda de la cua és irregular.

Adult Alguns individus examinats també mostren muda asíncrona a les ales; majoritàriament el cicle de muda dura un any, però no sempre és així.

**Bibliografia:** D.W.Snow (1967). BTO Guide 11; comentaris personals del Dr. D.C. Seel.

**Abreviatures** H:hivern. T:Tardor. E:Estiu. P: Primavera

1E: primer estiu. 1H: primer hivern 2E: segon estiu....etc.

Una traducció d'Abel Julien.

